

Pedagogi med ogledom otroškega muzeja.
Foto: Kaja Beton, Gradec, februar 2009

Pred vstopom v svet slepih.
Foto: Kaja Beton, Gradec, februar 2009

NA OBISKU PRI FRIDI IN FREDU

Strokovna ekskurzija Pedagoške sekcije Skupnosti muzejev Slovenije v Gradec

V začetku februarja je Pedagoška sekcija Skupnosti muzejev Slovenije pod vodstvom dr. Staše Tome iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije organizirala strokovno ekskurzijo, namenjeno predvsem pedagoškemu muzejskemu kadru slovenskih muzealcev, med katerimi je bilo tudi kar nekaj etnologov. Naš cilj je bil ogled otroškega muzeja Frida & Fred v Gradcu.

Večji del skupine se je zbral na ljubljanski železniški postaji in se z vlakom odpeljal proti Štajerski, kjer se nam je v Celju pridružil še preostali del ekipe. Mladi muzealci smo se med potjo pomešali s starejšimi kolegi in hitro je stekel pogovor o našem delu. Čas smo koristno porabili za premlevanje idej in praks pedagoškega in andragoškega dela v posameznih muzejih, kar je bilo predvsem za tiste, ki smo na tem področju precej »novi«, še kako dobrodošlo. Kot že neštetokrat poprej, smo ugotovili, da v muzejih ne gre brez interdisciplinarnosti, da je tako pri načrtovanju letnih programov kot postavljanju novih razstav ključnega pomena tudi sodelovanje kustosa pedagoga, ki opozarja predvsem na »pedagoškost« muzejske postavitve in že med pripravljanim razstavo načrtuje programe in delavnice o razstavni tematiki. Na žalost tega ne upoštevajo vsi slovenski muzeji.

V Gradcu nas je sprejelo prijazno osebje muzeja Frida & Fred in nam predstavilo delovanje, projekte in vizijo razvoja muzeja, odprtega od leta 2003. Muzej Frida & Fred ponuja otrokom vseh starosti razstave, delavnice, gledališke predstave, rojstnodnevne zabave, v njem pa je tudi muzejska trgovina. Razstave so zasnovane tako, da se otroci učijo predvsem skozi izkušnje, primere in sodelovanje. Interaktivne razstave po načelu »hands on – minds on« poskrbijo za to, da so otroci med ogledom razstave čim bolj aktivni. Vse to so snovalci razstave upoštevali tudi pri postavitvi razstave z naslovom Hast du Töne? – Spielen wir Musik!, ki smo si jo najprej ogledali.

Potek ogleda razstave ni točno določen, vrstni red je prepuščen vsakemu otroku posebej. Na postajah z različnimi aktivnostmi

se otroci zadržujejo poljubno dolgo in se nanje vračajo. Med aktivnostmi, vse so povezane z glasbo, je spoznavanje in igranje inštrumentov, poslušanje glasbe z različnih koncev sveta, sproščanje ob glasbi, učenje plesa, prepevanje, sestavljanje lastne melodije in njeno igranje na lajni, igranje vlog (otroci se na primer oblečejo v srednjeveški kostum in poskusijo plesati srednjeveški ples). Ni treba posebej poudariti, da smo bili v muzeju, ki kar kliče po poskušanju in aktivnosti, tudi mi pravi otroci. Sestavljali smo velike kocke, da smo iz njih izvalili pravo glasbo, poskušali igrati bobne, se sproščali in odkrivali še neodkrito. Pedagogi smo se prelevili v otroke, ki z zanimanjem in entuziazmom preskušajo vse tisto, kar jim muzej ponuja. Karaoke in učenje plesa pa smo vseeno prepustili mlajšim ...

V muzej pa smo prišli predvsem z namenom ogleda občasne razstave Dialog im Dunkeln, ki je bila na ogled le do 15. februarja. Koncept te zelo odmevne razstave izvira iz Nemčije. Leta 1986 je Andreas Heinecke začel prek slepega kolega spoznavati svet slepih in spoznal, da temá nudi izvrstno izhodišče za stike videčih in slepih. Videči namreč le v takem okolju lahko doživijo izkušnjo slepote. Leta 1988 je v okviru Fundacije za slepe, kjer se je zaposlil, postavil prvo razstavo, ki od takrat potuje po raznih muzejih, sejmi in festivalih. Leta 1996 je Andreas Heinecke idejo Dialogue in the Dark v okviru lastnega podjetja razširil po vsem svetu. Leta 2000 je bila odprta prva stalna razstava. Skupaj z ženo Orno Cohen sta razvila še projekt Dialogue in Silence, v katerem gluhi predstavljajo neverbalno komunikacijo. Razstava Dialog in the Dark je bila od leta 1988 postavljena v preko 25 deželah in 150 mestih v Aziji, Ameriki in Evropi, številne pa so tudi stalne postavitve po celem svetu. V tem času je razstavo obiskalo preko šest milijonov ljudi.

Razstava Dialog in the Dark ni namenjena slepim oziroma ni prilagojena zanje. Na tej razstavi videči vstopijo v svet slepih. Scenarij razstave se od postavitve do postavitve razlikuje, vsem

* Kaja Beton, univ. dipl. etnol. in kult. antropol., kustodinja, Kovaški muzej Kropa. 4245 Kropa, Kropa 10, E-naslov: kaja.beton@gmail.com

postavitvam pa je skupen koncept, po katerem slepa oseba v popolni temi vodi manjšo skupino obiskovalcev skozi različne življenjske prostore. Pri tem si obiskovalci pomagajo s palico ter okolico spoznavajo tudi z drugimi čutili: s sluhom, z vonjem, s tipom. Tako se vzpostavi dialog med dvema različnima »svetovoma«, kar je bistvo razstave. Pomemben vidik celotnega projekta so tudi delovna mesta, ki jih ponuja razstava, saj se med postavitvijo vsake razstave začasno zaposlijo številni slepi in slabovidni.

Razstavo smo si ogledali v skupinah od pet do šest obiskovalcev. Vsak je dobil svojo palico, vsaka skupina pa tudi svojega slepega ali slabovidnega vodiča. Graško razstavo so sestavljali trije življenjski prostori: park, mesto in stanovanje. Najprej smo vstopili v park, kjer smo se spočili na klopi, poslušali petje ptic in pod nogami začutili pesek. Otipali smo otroška igrala in preko lesenega mostu prišli na postajališče tramvaja. S pomočjo vodiča smo se povzpeli nanj, si poiskali prazen prostor in se odpeljali v mesto. V mestu smo izstopili in na zidu otipali zemljevid mesta Gradec, prilagojenega slepim. Takoj nato smo se znašli v vrtincu mestnega prometa, kar smo občutili predvsem preko hrupa in vetra, pred sabo pa smo zaslišali tudi zvok semaforja. Ob pravem zvoku smo prečkali cesto, spet ob pomoči vodiča, nato pa vstopili v stanovanje. Tam nas je vodič popeljal do mize, kjer smo se posedli in za nagrado dobili bonbone. Izmenjali smo si prve vtise

o sveži izkušnji in se strinjali, da bi se brez vodiča počutili zelo izgubljene in da bi posamezne prostore prepoznali predvsem po zvokih iz okolja.

Med čakanjem na kolege smo si ogledali prostore, namenjene pedagoškim delavnicam ob razstavi Dialog im Dunkeln. Pedagoški programi tematiko in probleme slepih in slabovidnih še poglobijo. Otroci se v delavnicah seznanijo z Braillovo pisavo, z zanjo prilagojenim pisalnim strojem, preko videoposnetkov spoznajo zgodbe in probleme nekaterih slepih v Gradcu, poskusijo se lahko tudi v praktičnih nalogah (kozarec vode si natočijo z zavezanimi očmi), seznanijo pa jih tudi z načini, kako lahko pomagajo slepim in slabovidnim, ki jih srečujejo v mestu.

Celoten sklop, od razstave do pedagoških delavnic, je celovito zasnovan. Razstava in predvsem občutki, ki jih obiskovalec pridobi z obiskom, so neverjetni in po ogledu vsi več vedo o svetu slepih. Obiskovalec seveda ne izve, zakaj, kako in kdaj nekdo oslepi, niti ne spozna statističnih podatkov o slepoti in slepih ljudeh; o tem si lahko vsak prebere na internetu. Obiskovalec pa dobi vpogled v svet, ki ga lahko razume le skozi izkušnjo. Izkusiti temo je prvo vodilo razstave, njen namen pa je boljše razumeti svet slepih, posledično pa sprejeti slepe ljudi in jim pomagati v vsakdanjih situacijah. Prav zato bi bil obisk zelo dobrodošel za vse, ne le za otroke, temveč tudi za mlade in odrasle; tudi v Sloveniji.

